

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor****REVISTA EVREIASCĂ**Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Anglia palesztinai tervei lehetetlenné teszik a zsidó országépítést!

Rettentő és fájdalmas csalódás éri sorozatosan a világ zsidóságát. Nem elég a szerencsétlenséghez, hogy számos európai államban üldözik, sőt ki akarják kergetni a zsidó tömegek százazreit, ehhez a lehetetlen és tragikus világhelyzethez most újabb csalódás vár a tizenhat milliányi zsidóságra. Egyetlen logikus és józan megoldás volna a tömeges palesztinai település, de az olasz és német kormányok által finanszírozott arab terror olyan helyzetet teremtett Palesztinában, amely elől a brit kormány is meghátrál. Dacára a san-remói döntésnek, amely 52 állam garanciáját adta a zsidó otthon felépítésére, kiderül, hogy az arabok bombája és erőszakos cselekedeteinek sorozata elég ahhoz, hogy papírrongy legyen az ünnepélyes ígéretek közül és a zsidó önálló államiság eszméje távolabb legyen a megvalósulástól, mint Herzl idején. Akkor még volt reményünk, amely most végleg megszűnik, ha azok a tervek megvalósulnak, amelyet hovatovább az angol kormány is magáévá tesz.

Nem hallgathatjuk el, hogy a mai szerencsétlen helyzethez sokban hozzájárult a cionista világszervezet tévona politikája is. Amikor egy évvel ezelőtt a zürichi kongresszuson a felosztás mellett, vagy ellen szavaztak: a világszervezet vezetőségének egyrésze rendkívül erőteljesen exponálta magát a felosztás mellett, amely 4600 négyszögkilométert biztosított volna az új zsidó államnak. Ez maga is komikus állam lett volna, ezért úgy határoztak, hogy egy újabb bizottság fog megjelenni a helyszínen, hogy végleg döntsön a határok felett. Hiába volt a zsidóság nagyrészeinek rosszallása, amelynek élén maga Ussiskin áll, a legrégebb és legigazibb élő cionista, aki ötven éve dolgozik Cion érdekében, a weizmani gyengekéz politika győzedelmeskedett. És most kiderül ennek a politikának a csődje. Az arab terrort két és fél éve nem tudta az egész brit armádia megszüntetni és a gyilkosság törvényjogot nyert a szerencsétlen kis ország területén. Az arab brigantik golyói és bombái több évről és sulyosabban estek a mérlegelésnél latba, mint tizenhat millió szerencsétlen zsidónak jajkiáltása. Kiderült, hogy az angol kétszínű politika azon mesterkedik, hogy elvegye a zsidók jogait az ősi földtől. Ahogy ma az angol-palesztinai politika mutatja, nincs egyetlen barátunk sem ezen a földgömbön. Azt hittük, hogy Anglia mellettünk áll. De ez hazugság! A hivatalos angol politika elgáncsolja a zsidó törekvéseket. Kivégeztetett most is egy hős zsidó segédrendőrt és hiába volt a nagy elkeseredés és felzudulás: a hóhér elvégezte munkáját az akkori véres foházudvaron.

Kiderül, hogy csődöt mond a weizmani

lévona politika, a palesztinai munkásság egyoldalú pacifista elgondolása szerencsétlenségbe sodorta az egész felépítendő Palesztina-tervet. A hóhér dolgozik, meg az arab bandák, zsidó vagyon és zsidó emberéletek száza pusztulnak és ahelyett, hogy végső elkeseredett küzdelmet kezdene a palesztinai 450 ezer főnyi zsidóság, a „bölc” vezetők még mindig önmérsékletre intenek, amint Ben Gurion munkásvezér, az exekutive elnöke is élesen kikelt azok ellen, akik: „ártatlan arabokon elkövetett megtorlásokat követelnek.” Még ezeketán is, még ilyen tönkresilányított kilátások mellett „pacifizmust” hirdet a hivatalos zsidó politika, holott ezerszeresen meggyőződhetett arról, hogy az angol politika

is zsidóellenes és arabbarát. Kiderül a tettekből és tervekből, hogy azoknak volt és van igazuk, akik a felosztás ellen dolgoztak, akik ma már világkonferenciára gyűltek össze Amsterdamban. Ott van a „neinsagerek” 75 éves elnöke Ussiskin is, akinek most minden erővel azon kell lenni, hogy a felosztás szügyene ne következék be, mert a jogokról való lemondás örök időkre lehetetlenné tenné az egységes zsidó állam felépítését. Egy tragikus operett-állam tervét lanszírozza a második felosztási bizottság, amely semmit sem hágy a zsidóknak, csak egy tönkresilányított semmiséget, amelynél jobb semmi! A bomba győz és a zsidó okoskodás csődöt mond. Nem lehet államot építeni és alapítani okoskodással és a zöld asztalnál. Ma olyan világot élünk, ahol a bomba és gyilkos az erő és nem a pacifizmus. Ezt nem látja meg a hivatalos cionista politika és ezért fog — sajnos — összeomlani az a terv, hogy zsidó azyllummá változzék Palesztina azok számára, akiket öt világrész nagy népei üldöznek, nemcsak országuk határain belül, hanem öt világrészen át.

A felosztási bizottság tragikus határozatai:

Hétfőn tartotta Londonban első ülését a bahaérkezett palesztinai felosztási bizottság. A londoni lapok szerint a kormány kitar a felosztás mellett. A bizottság a technikai keresztülvitel részleteit dolgozza most fel és szeptember közepére készen lesz munkájával.

A kiszivárgott hírek szerint az újabb felosztási terv még rosszabb lesz, mint az első volt, amelyet Peel-jelentésből ismer a világ közvéleménye. Minden jel arra mutat, hogy úgy a bizottságban, mint az angol kormányban is sulyos ellentétek uralkodnak.

A válságot Macdonald gyarmatügyi miniszter repülőutja indította meg. A „Daily Telegraph”, „Times” és „Daily Mail” tekintélyes angol lapok különbözőképen kommentálják az eseményeket. Egyes lapok szerint a miniszter palesztinai útja során meggyőződött arról, hogy a terror sulyosabb, mint ahogy azt Londonban gondolták. A lapok szerint Anglia eltekint a Palesztinában léte-sítendő arab állam tervétől, de a zsidó álla-

mot egészen szűk határok közé szorítja, még pedig a Sáron síkság területén valósitáná meg Tel-Avivtól—Atlitig. A többi terület megváltozott mandatárius terület marad.

Knickerbocker, a világhírű riporter értesülése szerint a zsidók nem kapnák meg Galilját, Akkót és Haifát. Ezt Anglia veszi át, meg a jeruzsálemi korridort és a déli sivatag-területet. Az arabok kapják a többi részt, amelyet Abdullah uralma alatt egyesítenének Transjordániával. Az angol mandatárius területre nem vándorolhatnak be zsidók. De van még egy ennél is kedvezőtle-nebb terv is.

Végeredményben az volna a fontos, hogy az angol torztervekkel szembe fordulna a világ zsidósága és tiltakozna ilyen lehetetlen megoldások ellen. Inkább semmi, mint ilyen torzszülött, amely nem oldana meg semmit a zsidókérdésből, ellenben utolsó reményét is elvenné az amugy is kétségbeesett zsidó nép-nek.

A világ zsidóságának tiltakozása dacára, kivégezték az ártatlanul halálraítelt mizrachista rendőrt

Jeruzsálem. — A „Mizrachi Világszervezet” jeruzsálemi központja az elmúlt hét csütörtökön egy 70.000 aláírással ellátott petíciót nyújtott be a palesztinai kormánynak, amelyben tiltakoznak az ellen, hogy Mordechaj Schwartz segédrendőrt kivégezzék, amit kedd reggelre határoztak el. Ugyanakkor egy rabbi-delegáció is felkereste Mac-Michael fő-kormányzót. A delegáció a következő rabbik-ból állott: Rav. Dr. Herzog grand-rabbi, Rav Amiel, Tel-Aviv főrabbi, Rav Aziel, Rav Ketz petach-tikvai főrabbi, Rav Marcus hafi-fai főrabbi.

Dacára a nagy felzudulásnak és az általános tiltakozásnak, a palesztinai kormány

végrehajtotta a második halálos ítéletet is. Kedden hajnalban kivégezték Mordechaj Schwartz-ot, aki a „Poale Mizrachinak” volt tagja és segédrendőrként működött a palesztinai közbiztonság biztosításán.

A szerencsétlen kivégzett segédrendőr zsolnai származású volt és ezért a csehszlovákiai zsidóság is minden lehető elkövetett megkegyelmezésért. Az ítélet végrehajtása óriási izgalmat keltett egész Palesztinában. Külföldi távirati irodák jelentése szerint Schwartz segédrendőr kivégzése előtt levelet írt a lapokhoz és arra kérte őket, hogy ne tulajdonítsanak tettének politikai színezetet, mert annak kizárólag személyi háttere van.

LITVINOV — AZ EMBER

A mai lüktető és bizonyos tekintetben világtörténelmi jelentőségű események forgatagában olyan érdekes figurák tűnnek fel, amelyek nem marionettjei az eseményeknek, hanem ők azok, akik a bábukat — ez esetben az emberek százmillióit — dróton mozgatják. Sokhelyen csak rángatják, de igen sokszor csak óvatosan mozgatják, mert ha nem, akkor megcsökönysödnek ezek a „figurák” és olyan rángatózásba kezdenek, hogy könnyen összedülhet emiatt, az egész furcsa bábszínház.

Az egyik főmozgató évek óta Litvinov, az orosz szovjet mindenható külügyminisztere. A napokban is sokat szerepelt a világlapok hasábjain. Sigemitsu japán nagykövét, aki Moszkvában van akkreditálva, órakon át tárgyalt Litvinovval. És ezen a tárgyaláson dőlt el, hogy elpusztuljanak-e embermilliók a mandzsuhatáron, vagy sem? *Aki ismeri a japánok olthatatlan harckészvételét, az valószínűleg tartja, hogy a békét Litvinov, a zsidó menti meg és ezzel egy új világháború borzalmaitól menti meg a világot. Litvinov itt és Litvinov ott. Ma Moszkvában a japán követtel, holnap már Genfben a világ aeropagja előtt, holnapután Londonban. A világpolitika primhegedúse.*

Hiába dühös Hitler és vezérkara, letagadhatatlan tény, hogy a mozgatók között sok a zsidó, akiknek egy-egy intésére emberek százmilliói, hadseregek és flották indulhatnak meg. Példával szolgáljunk? *Hoare Belisha angol hadügyminiszter, a világ egyik legnagyobb hadserege felett parancsnokol, Morgenthau, amerikai pénzügyminiszter a Wall-Street trezorjai arany-miliárdjainak nevében tárgyal jelenleg is Párisban és Londonban. De még felsorolhatjuk egy lélekzetre Claude Biochet, aki a 130 milliós Egyesült Államok flottáját dirigálja, vagy George Mendel, francia gyarmatügyi minisztert, aki szintén százmilliók felett parancsnokol. És legvégül: Litvinov.*

Nem kell mondjuk, hogy kicsoda Litvinov. Az Egyesült Szovjet Tanácsköztársaságok külügyi népbiztosa, 170 millió embert képvisel ott, ahol megjelenik. Hitler Adoli (antiszemita) vezér és kancellár, kijelentette, hogy a németek senkitől sem fének (Vilmos császár még hozátette: csak az Istentől), csak a szovjet-hadseregtől és nem fének még az Istentől sem. Attól a proletár-hadseregtől, amelynek alapjait Trocky fektette le és amely ma is a világ egyik legerősebb és legfegyvermezettebb hadserege. És ennek a gigantikus hadigépnek árnyékában csinálja Litvinov a szovjet külpolitikáját.

EGY KIS PORTRÉ LITVINOVRÓL

Apja, a gettónak, a lengyelzsidó gettónak egyik tipikus mintája. Olyan zsidó, mint a többi, akik azon a földön születtek. Csiszolt „zsidó-agy”, amely „Abaje, verove”-n nevelkedett. *Ki tudja hány generáción keresztül tépelődött, tanult és élesítette agyát ez a család, amíg kitermelte Litvinovot, a zsidó népbiztost, aki Sztalinnak, az acél-embernek megbízottja a népek aeropagja előtt?* Litvinovról, a tulbuzgó és sokszor nem is barátságos sajtó azt állítja, hogy szabóság volt Londonban. Mint minden, amit Litvinovról mondanak, ez sem egészen helyes. Valóban sok évig élt Londonban, mégpedig a Themse partján, az angol főváros legszegényebb negyedében: a zsidó-lakta Whitechapelben. Patikussegéd volt. Patikusnak készült. Most is a Whitechapel jellegzetes angolságával beszél. Furcsa, amikor nagy nemzetközi konferenciákon

felszólal az angol politikusok után, a maga „kültelki” angolságával.

A whitechapelbeli dialektus nem változtat a tényen. Litvinov nem néz ki „prolinak”. Keretnélküli szemüvegével, pocakjával, alacsony természetével, piroszsgás gödröcskével, jöltáplált arcában, apró tipegő lépteivel és óriási méretű óraláncával inkább egy vidéki orosz-zsidó „balbosz”-nak néz ki, mint a polgári jólét és felfogás inkarnációja. Az óralánca arany és ólomzemcsékből van felváltva. Az orosz külügyi népbiztos, Sztalin eleven cáfolata. Ahová Litvinov érkezik, azt mondják: tehát Oroszországról mégis csak hamisan vagyunk informálva. Lám, ez a kedves, kövér kispolgár a szovjet teljhatalmu nagykövete immáron hosszú évek óta.

LITVINOV ÉS GRANDI

Grandi gróf, Olaszország londoni nagykövete mesélte egyszer egy társaságban: „Azt hiszem, a sajtó nagyon tuloz, ha elítéli Litvinovot. Litvinov csendes, rendes kispolgár. Utolsó találkozásunk alkalmával elmondotta nekem, hogy a fia biciklit kért tőle ajándékba. De Oroszországban nagyon drága a bicikli. Litvinov azt mondta fiának, hogy csak akkor kap biciklit, ha zsebpénzéből hetenkint annyit tud félrerakni, hogy idővel jusson egy biciklire. Litvinov a legbüszkébb a leányára, akivel rendszerint együtt utazik és akinek seel-bundája van. Litvinov jó családapa. Ez véreben van. A zsidó vér, amely mindenkefelett becsüli és ellátja családját, a jó családapa, aki a fiának biciklit akar, mint teszi ezt minden jó apa, mégha a szovjet külügyeinek legfőbb

intézője és a német nemzeti szocialisták legnagyobb ellensége is. Akit már több ízben szerettek volna eltenni helyéről antiszemita ellenségei, úgy benn, az országban, mint künn Genfben, meg másutt, amerre jár.

EGY KIS GENFI SEJOUR

Litvinovot nem hívták sem Feigelsteinnek, sem Feigenbaumnak, ahogy a tulbuzgó antiszemita sajtó állítja. De nem hívták mindig Litvinovnak sem. (A forradalom divatja volt új nevek felvétele. Lenint is végeredményben Illits Wladimir Uljanov-nak hívták).

Legutóbb, amikor Genfben volt, megkérdezték tőle az újságírók, hogy mit tart az „agresszivitás” legjobb ellenszerének? Litvinov mosolygott, amikor mellének szegeztek a kérdést. Kezeit összekulcsolta hasa felett. (Kedvenc gesztusa).

— Uraim, — mondta, — ezzel úgy vagyunk, mint Oskar Wilde a kísértéssel. Wilde azt mondta, hogy legjobb szer a kísértés ellen: legyőzni hagyni magát a kísértés által. A világ politikusai, úgy látszik, a wildei receptet alalmazzák. Azt hiszik, a legjobb szer a támadás ellen ez: legyőzni hagyni magunkat a támadástól. *Nekem persze egy kissé más a véleményem.*

Ez is Litvinov volt. Nem a kis családapa, hanem annak a 170 milliós orosz népnek apja, akiket, vagyis amelyeket képvisel.

Litvinov, a világ egyik legnagyobb hatalmának reprezentánsa. Zsidó! Akárhogy is gyűlölik a németek és a többi antiszemita rezsimiek a zsidókat; a világ jelenlegi és jövő sorsának irányításában van szavuk. Nem mint zsidók, hanem mint franciák, angolok, amerikaiak és oroszok. De mégis zsidók!

Lerombolták a nürnbergi zsinagógát

Lapunk más részében írunk arról a tragédiáról, amely a tizezrenyi nürnbergi zsidóságot érte templomának lerombolása alkalmából. Ugyancsak ott foglalkozunk a nagymultu templom és a nürnbergi zsidóság történetével is. Ezuttal a templom lebontásának drámai mozzanatait vetítjük olvasóink elé.

A nürnbergi zsinagóga a németországi zsidóság építészeti és történelmi büszkesége volt, nem városfejlesztési célokból rombolták le, mint a münchenit. Ott ez volt a nemzeti szocialisták kifogása, de Nürnberg csak azért lett a rombolás színhelye, mert Streicher városa. Most is nagy pártkongresszusra készülnek és nem akarták, hogy a parádét „rontsa” a zsinagóga jelenléte. A német kormány „törvényes” keretek között szeretett volna eljárni. Junius 10-én felidéztek a hitközség vezetését és ajánlatot tettek a zsinagóga megvételére. A hitközség tudta, hogy a „vásárlás” csak antiszemita gyűlöletből fakad, ezért kijelentették, hogy nem kell nekik pénz, hanem az erőszaknak engednek és nem adják el pénzért a templomot. Erre elrendelték a templom karhatalommal való birtokbavételét. Péntek volt épen és ezen a napon olyan tömeg lepté el a templomot, amire még nem volt példa Nürnbergben. A rendőrségnek is feltűnt, hogy milyen hatalmas tömeg jelent meg ezen az estén és ezért tiszfőnyi titkosrendőrség megbízott jelent meg, akik fedetlen fővel hallgatták végig az istentiszteletet. A főrabbi megrázó erejű beszédben bucsuzott az ősi templomtól és az első és második templom pusztulásáról beszélt szimbolikus szavakban.

A nürnbergi zsidóság ezután már napról-napra várta, hogy megkezdik a templomrom-

bolást. De ez késett, mert a pártnapra példátlan építkezést kezdtek. A vízre épített nagy alkotmány építésébe eddig két cég bukkolt bele. Minden ember azzal volt elfoglalva, azért nem tudtak hozzáfogni a romboláshoz. Közben a „Stürmer” izgatta a közvéleményt és Nürnberg szégyenfoltjának, a város fekélyének nevezte el a gyönyörű templomot.

Most a napokban mégis bekövetkezett, amitől félték a nürnbergi zsidók. Parancsot kapott a hitközség, hogy őrítse ki a zsinagógát. Utóljára kereste fel a rabbinátus és a hitközségi vezetés a templomot, kivették a frigszekrényből a Tórákat és néma menetben körülvitték a templomban. Majd baldachin alatt kivitték a templomból a Tórákat, a többi kezszereket és azokat a hitközség kis imaházában helyezték el. A templom egyéb értékes berendezését érintetlenül hagyták, nem akarták a Tórákon kívül semmi anyagi értéket elvinni. Újból kijelentették, hogy az erőszaknak engednek és átadták a templom kulcsát a hatóságoknak.

Másnap este megkezdtek a templom lerombolását. Ott tolongtak tizezrével a nemzeti szocialista párt tagjai, de a mellékucakban ácsorogtak a szegény zsidók is, akik sírva nézték végig, hogy miképpen kezdik rombolni a templomot. Mikor a zsinagóga tetején lévő Magen Davidot lebontották és ledobták az ucca kövezetére, nem tudták a zsidók tovább nézni ezt a szívfacsaró látványt, míg a nemzeti szocialisták egetverő éljenzésbe kezdtek és eulázissal kiáltották a „Heil Hitler”-t.

Mig a náci hazafias dalokat énekeltek, a csákányok dolgoztak egész éjszaka. A zsidók behúzódtak házaikba, sirták tragédiájukon, a templom lerombolásán.

Weisz Fülöp, a bankelnök

eltávozott

Már irtunk róla több ízben, még amikor fennen világított a nagy bankelnök napja, aki egyike volt a magyarországi közgazdasági élet legkiválóbb reprezentánsainak. Több, mint ötven évig állott az élen és most 79 éves korában átadta helyét egy új elnöknek, aki fajkeresztény, nem mint Weisz Fülöp, aki csak két-három évtizede hagyta el ősei hitét. Weisz Fülöp öreg és járadt, ami érthető is ebben a korban. De mi innen, úgy hisszük, hogy inkább a „társadalmi béke hatályosabb védelméről szóló törvényjavaslat” vette el kedvét a további munkától. És amikor távozik, akkor a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnökének távozását így kommentálja egy „Harc” című pesti ujság. (Meg kell még jegyezzük, hogy egyidejűleg egy altiszt is nyugalomba ment, aki negyven évig volt a bank szolgálatában, illetőleg Weisz Fülöp mellett.)

Azt írja a lap: „Az altiszt magyar, Weisz pedig zsidó. Már pedig jegyezzék meg maguknak a Weiszek: a magyar legyen akár altiszt, akár pedig másmilyen foglalkozású, akkor is ur. De a Weiszek, Goldbergerek, Deutschok legyenek bár vezérigazgatók, vagy elnökök, batusok, vagy kegyelmesek, akkor is mindig csak zsidók.”

Igy ír a „Harc” című lap Budapesten. Az a történelmi primitív irigység hatja át, amiért nem az altiszt ült a Weisz Fülöp helyén, holott ha lett volna tehetsége, ülhette. De a tehetetlen irigység ezt mondja vele, hogy a zsidó, az „nem ur”. Ez az „urhatnámság”, annak a „hatályosan védett” társadalomnak a rákfenéje. Mert nem akad közöttük senki, aki megírja, hogy az az indiai alkirály is lehet még ur, nemcsak a magyar főszolgabíró az „ur” és lehet ur a francia miniszterelnök, vagy az angol hadügyminiszter is, nemcsak a pesti díjtalan miniszteri segédfogalmazó. Lehet ur és volt is Beaconsfield is, meg „urhölgy” volt III. Napoleon felesége is Eugenia császárnő, nemcsak a püspökladányi pénzügyi szem-

lész az ur. De talán a Morgenthan amerikai pénzügyminiszter is lehet „ur”, holott zsidó, meg Claude Bloch is lehet „ur”, holott csak ellentengernagy és az amerikai flotta főparancsnoka. De hogy jön ez egy balatoni motorcsónak aranyujtósos magyar hőséhez, mert urnak csakis ő ur.

Az ur a pokolban is ur — mondja a magyar közmondás. Hát akkor nem-e ur a magyarországi zsidó? ...

A pesti zsidóság érzésben és számokban

Tagadhatatlan, hogy a pesti zsidóság valahogy ráeszmélt valamire. Magabiztos volt, öntudatos, rátarti. Jól ismerjük a pesti zsidó pszichéjét és így tudjuk azt is, hogy évtizedekig mindig az csendült ki megnyilatkozásaiból, hogy „engem baj nem érhet.” Ha a háboru után voltak numerus-ok, kilengések, határozottan azt állították, hogy „elmulik.” Epizód. Természetesen ennek az volt a következménye, ami a gondtalan jólétben élő embereknél fordul elő. Nem tudták mi az „éhezés”. Egy kicsit túl sokat hangoztatták, hogy nem érdeklí őket az a „pájeszes galiciai”. Idegesítette őket a jiddis és lassankint egy furcsa kínai fallal vetették körül magukat. A nemzetközi kapcsolatokat nem építették ki. A cionizmussal szemben negligálóan viselkedtek. A Zsidó Világkongresszust sem vallották magukénak. A Joint és egyéb nagy zsidó jótékony intézmények szüntetését sem igyekeztek a maguk számára megszerezni. Annakidején, amikor a világ zsidó közületei, nemzetközi szervezetei intervenálni akartak, akkor tiltakoztak ellene. „Magyarok vagyunk” — volt a válasz.

Micsoda zuhanás lett ebből. Az eszmévilág, amely ötven évig épült ki három generáción keresztül, — borzalmasan összeomlott. Hova jutott a magyar zsidóság, amikor Stern Samu udvari tanácsos, hitközségi elnök azt kellett mondja nemrégiben egy hitközségi közgyűlésen:

— „Bizunk abban, hogy a kormány bölcsesége meg fogja adni nekünk az emberséges módot arra, hogy munkánkat folytathassuk és képességeinket kifejthessük, hogy élhessünk és megélhessünk. Mai lecsúszottságunkban és megalázottságunkban legalább ennyit szabad talán kérnünk és talán szabad ezt kérnünk a mult elvitázhatatlan érdemeiért, amelyet évszázadok munkájával szereztünk”. Majd

ről hallottak, amely szarvával medvét ölt, meg arról a kecskeről, aki földalatti utakon mindig elment a szentföldig és onnan tőgyében méznel édesebb tejet hozott és ize olyan volt, mintha az Éden kertjéből hozta volna. Elmondották a kis kecskének, hogy mit fog hozni számukra a jövő. Ha eljön a Messiás, — aki nemsokára, még napjainkban kell jöjjön — akkor velük együtt fog menni Erec Jiszraelbe, ahol rettenő sok Szentjános kenyérral fogják tömni és Hermon harmatával fogják itatni. Azt suttozták neki: most csak füvet eszel és a többi földtermette zöltséget, amelyekre „sabakol”-t kell mondani, de később olyanokat fog enni, amire a gyümölcsökre előírt áldást kell elmondani. A kecske szíve repesett az örömtől, a kecske bőségesen adott tejet mindaddig, amíg felnőttek és nagy tudásuk volt zsidó tudományokban és sok erővel bírtak, hogy a szent parancsoknak mindenben eleget is tegyenek.

Amikor már sok volt a bűn — az Ur legyen irgalmas — és a széjjelszört Izrael Oroszországban és Lengyelországban, Ukrajnában és Litvániaiban retentően szenvedett Chmielnicki rablóhordái alatt — átkozott legyen a neve — az özvegyasszony városába is eljutottak és elpusztították az egész várost. Összerombolták a házakat, agyonverték minden zsidót és kő-kövön nem maradt.

25

éve fennálló

FARKAS ISTVÁN

„APOLLO” DROGUERIA

folyó hó 22., hétfőtől kezdve
őszi vásárt rendez

Ezen idő alatt

RAVEL,
COTY,
HUDNUT,
LUBIN,
BOURJOIS,
ROGER & GALLET

árúk, alkohol és gyógyszerkülönlegességek kivételével

10% engedményt ad

FARKAS ISTVÁN

„APOLLO” DROGUERIA

Bdul Regele Ferdinand — Telefon 14-65

azt is mondja: „Hányt-vegett gályánk recsegve-ropogva sinyli az ostromot és én kötelességemnek tartom, hogy viharban, vészben ott álljak az őrtoronyban, a kormánykerék mellett és minden képességgemmel óvjam és védjem e hajót utolsó lehetőségemig. Ha voltak ezren és ezren, akik az egyisten hitért tudtak szenvedni és vérezni a multban, akkor kell legyenek most is a magyar zsidóság élén olyan férfiak, akik egészségüket és életüket kockáztatva megtudják védeni ezt a zsidóságot a gyűlölet méltatlan ostromától és önfeláldozó példával vissza próbálják szerezni a méltó megbecsülést mindnyájunk számára. Kell, hogy legyenek férfiak, akik a harc tüzeiben égve, akár el is égnek a harcban, hogy eleven tűzszlopoként világítsák meg az utat a vészterhes éjszakában.”

Majd összefogásra hívja fel a zsidóságot, fogadalmat tétet a közgyűléssel, hogy nem hagyja elveszni az ifjúságot és életle-

S. J. AGNÓN

AZ ÉLETMENTŐ

Egy özvegyvel történt, akinek férje, amikor meghalt, egy teli-ház árva hagyott maga után. Létfenntartásukra nem maradt más, csak egy tejelő kecske. Naponta, amikor felkerekedtek a gyerekek, hogy iskolába menjenek, egy pohár tejet adott nekik az anyjuk és így szólt hozzájuk: Gyermekeim! az Örökkévaló, aki az egész világot teremtette és fenntartja, adjon nektek erőt ahhoz, hogy tudjátok tanulni a Tórárt és megtarthassátok a szent parancsokat, amelyeket reánk rótt.

A gyerekek elmondták az áldásokat és a kecske bólogatott a fejével, mintha a maga nyelvén elmondotta volna rá az áment. A gyerekek észrevették ezt a szeretetet és megsimogatták a kecske szakállas, hegyes fejét és becéző szavakat suttozták neki, azután elmentek a chéderbe, hogy ott az élő Örökkévaló tanítását magukba szívják. Amikor meg hazajöttek az iskolából, akkor megfogták a kecskét, kivitték a legelőre és hagyták, hogy a kővér füvet lelegelje, majd a patakhoz vitték, hogy vizet igyon és szép mesét mondtak el neki, különösen azt, amelyik Dossa fiának, Rabbí Chaninának kecskéjé-

Amikor az özvegyasszony látta, hogy a rabiók közelednek házához, akkor mindkét fiának egy kést adott át azzal a parancsokkal, hogy ha az átkozottak jönnek majd és kényszeríteni akarják őket a parancsok megszegésére, akkor mindegyik vegye elő a kést és szurja agyon magát az Örökkévaló nevének megszentelésére. És saját maga is kezébe vett egy hosszú kést, a fiuk mögé állott és kijelentette, hogyha azt akarják, hogy megtagadja Istenét, akkor inkább szívébe szurja majd a kést.

A fia kezébe vették a késeket és készek voltak arra, hogy megszenteljék az Ur nevét. Ekkor eszükbe jutott a kecske, amelyik őket oly sokáig ellátta tejjel és ijedten gondoltak arra, hogy a hullógánok kezébe fog kerülni, akik áldásima nélkül fognak enni husából. A kecske is, mintha megérezte volna, hogy milyen sors vár rá, kinyújtotta nyakát, mélyet, hosszat lélezett és lábaik elé feküdt. Az idősebbik fiu ezután két térde közé szorította fejét, elővette a kést és miután elmondotta a vágatásra előírt imát, előírásosan levágta a szerencsétlen kecskét. Nos, ezután nem fogja hallani többé hangodat ezek az átkozottak, tejedből nem fognak inni és nem töltik meg bendőjüket husoddal, igen, nem fognak belőled élvezni, belőled, aki ellátad a chéderek nevelteit. Miután levágta, a kifolyó kecskevért a ház bejárata elé öntötte. A gyilkos horda

hetőséget nyújt minden arra szorult zsidónak.

Ki lehetett érezni a pesti hitközség elnökének szavából, hogy ezek nem frázisok többé, hanem szívből jövő keserű szavak, amelyeknek „tartalmát” azok a nyílt vagy titkos rendelkezések adnak, amelyek kivesszik a kenyeret sok tízezer magyar zsidó szájából.

S hogy nem csupán frázisok azok, amelyek ma a pesti zsidóságot betöltik, álljon itt néhány számadat. 1937. évben a nagy hitközség Budapesten 4.327.000 pengőt irányzott elő kiadásokra, de ténylegesen 4.802.000 pengőt adott ki, ami lejjebb kifejezve körülbelül 150 millió. Csak a „tullépés” kitett félmillió pengőt. Öt éven át deficitmentes volt a költségvetés, az elmúlt évben már érződött a feladat-többlet, amely a hitközségre hárult. Kulturális célra 18,2 százalék, oktatásügyre 19,6 százalék, (csaknem egy millió pengő), kultuscélokra 16,6 százalék, kórházcélokra 33,1 százalék.

Tanulságos szavak, amelyek a hitközségi elnök szájából elhangzottak, aki ma a magyarországi zsidóság egyik legértékesebb vezetője. És tanulságos számadatok, amelyek azt bizonyítják, hogy nem csupán frázisok vannak, hanem tettek is! Kétségtelen, hogy a keserves és keserű lecke még hatványozni fogja a felismerést és áldozatkészséget, mert szenvedésekben acélosodik meg mindenkor a zsidóság. Bizonyos, hogy ma már jobban megértik és „megérik” a lengyel és más országbeli zsidók szenvedéseit és kálváriáját. Mindezek dacára, bár csak elkövetkeznek az idő, amikor újra olyan magabiztos volna a pesti zsidó, mint volt egykor és nem kellene élethalál harcot vívnia, hogy egy darabka kenyere legyen.

Egy az ezerhez

Mussolini sok tekintetben imponált tízenhat éves, sokszor furcsa és erőszakos uralma alatt. Egy ember, aki céltudatos és amit akar, keresztül is viszi. Láttuk azt, hogy szembeszáll az angol birodalommal és volt idő, az abesszin-hódítás idején, amikor félszáz állam bojkottján is keresztülverekedte magát. Ezek tettek, tények és horizontális képességek bizonyítékait s. o. g. l. tatták. De most lerombolt bennünk zsidókban mindent. Ne értsük félre. Nem azzal, hogy hadat üzen 44.000 olasz zsidónak. Illetőleg ezt nem „zsidó szemmel” fogjuk fel. Csupán emberi szemmel. Hol tart az olasz faszizmus, amikor 44 milliós népességét, tíz-

csak akkor érkezett a házhoz, amikor az özvegyasszony és gyermekei elbujtak már a házban.

Már csaknem az egész város romokban hevert. Akkor jutottak a rablók az özvegyasszony házához. Amikor meglátták a vért a ház előtt, itt már elintéztnek látták a dolgot. És továbbmentek. Mikor elvonultak, az özvegy és gyermekei előbujtak rejtékhelyükről, elfogyasztották a szabályszerűen levágott kecskének a húsát.

Hosszu idő telt el, amikor újra nyugalom uralkodott a városban. Néhány zsidó visszatért a romok közé és látta, hogy az imaházak, chéderek is romokban hevernek, felégették mindent, semmi sem emlékeztet az életre. Csak egy ház maradt meg épen, az özvegyasszony szegényes kis háza. Odavittek a Tóraszekrényt és a Tórást és ott kezdtek el imádkozni. Naponta imádkoztak ott és tanulták Tórást. De a száműzetés éveit sokáig tartották és ez a ház is elöregedett. A falak meghajlottak, már csaknem olyan ajacsony volt, hogy a tető összeért az ucca szintjével. Fű nőtt körülötte és a tetején is és a kecskék ott letelepedtek, felugráltak rá. Amikor pedig a zsidók kaddist és brochut mondtak, mintha a kecskék a háztetőn azt mekegték volna rá, hogy „amen.” Ahogy a kecskék ősei „ament” mondták, amikor a zsidó ősek egykoron imádkoztak és tanultak.

milliók hadseregét rászabadítja 44.000 zsidóra. Az arány: Ezer olasz — egy zsidó. Csepp a tengerben. És ezek nem idegen nyelvet beszélő kaftános „fajzat.” Ellenkezőleg. Nagyrészt intellektuálisok. Egyetemi tanárok, orvosok, vállalkozók, kereskedők, gyárosok.

Vagy talán éppen ezért? Mert egyetemek professzorai, mert nagy gyarak igazgatói, mert jó orvosok és jogászok. Haszontalan volna az olasz zsidó — az volna a baj. Így meg az, hogy „tul sok pozíciót foglalnak el”, ami nem felel meg számáruknak. Tehát numerusokat akar Mussolini is. Láttá, hogy az angolt nehéz legyőzni. Az fegyverkeznek, az szivós, az hatalmas. De jött a barát, jött Hitler és felvilágosította, hogy az éhez, elégedetlen, mormoló olasz tömegeknek lehet még jótékot adni. A római „Panem et circenses!” t lehet újra elkezdni. Az arénákba oda kell adni az irányított sajtót, néhány kormánynyilatkozatot, mint modern vadállatokot és az áldozatok helyébe — újra a zsidókat. Mint a római császárok idején. És 44 millió olasz ül a páholyokban és az imperatori páholyban Mussolini! És nincs kegyelem. Nem segít a könny és a jaj, nem segít a szimbolikus halálhőrgés. A Vesta-szűzek hüvelykujja nem nyílik kegyelemre. 44.000 gladiátor, köztük agg és gyerek szerepel újra a római arénában, a Colosseum gigantikus méretű szabadszínpadán és egy, az ezerhez című numerus, mint vadállat tönkresilányítja a zsidókat. Ott is jönnek az öngyilkosságok, a menekülés, a könny, a jaj... nincsen megállás Rómában sem. A zsidóüldözés ott is felütötte fejét...

Macdonald a Siralom falánál

Legutóbbi megírtuk lapunk vezetőhelyén, hogy Malcolm Macdonald angol gyarmatügyi miniszter Palesztinában volt. Most részleteket kaptunk a látogatásról. Összesen tizennégy órán át volt ott a brit gyarmatok legfőbb intézője. Ajanot-ban szállt le és azonnal tanácskozni kezdett MacMichael fő kormányzóval, az angol főtisztviselőkkel és tábornokokkal. A nyilvánosság részére nem volt a szentföldön mondanivalója, hiszen még a sajtót sem fogadta.

Tisobeav napja, vasárnap délelőtt volt. És az angol miniszter a legnagyobb titokban és észrevétlenül megjelent a Siralomfalánál. A zsidó tömegek éppen a szent-templom pusztulását siratták. Nem-e szimbólum ez? A római légiók élén, Titus ezen a napon vonult be az égő templomba, amelynek fala minden idővel dacolva még most is ott áll. Ha a könnyek, amelyek ott elfolytak egyéni és népi tragédiánkért, hatalmas folyamdá dagadnának, a templomhegy tetejét is elöntenék. S most is folynak a könnyek a Siralomfalánál és a falért magáért is, amelyhez az utat legtöbbször elállják az arab banditák is.

Macdonald Ab hó 10-én látogatta meg a szent várost és a szent helyeket. Ki tudja, nem-e lesz ez is egy történelmi fordulatnak kiindulópontja? Nem-e kezdődik egy új korszak ezzel a nappal? Macdonald Londonba érkezte után nyilatkozott szenzációs utjáról és kijelentette, hogy ragaszkodik a felosztáshoz. Ugyátszik, hogy az összes lehetőségek és valamennyi lehetetlenség között ezt tartja a leghetésebbnek. Ő is, az angol kormány is. Lehetséges, hogy ez a tizennégy órás palesztinai kirándulás sorsdöntő fordulatot jelent. Lehetséges, hogy Macdonald látogatása 5698. év Ab havának tizedik napján, a Kotel Hamarovinál — egy új éra kiindulását jelenti. Lehet, hogy történelmet csinált ott a miniszter. De az is lehet, hogy szűrés dátummá fog változni. Vederemo...

Egy új Hacsek

Békésgyula nevű magyarországi városból egy tudósítást küldött be a „Magyarország” tudósítója. Az agrárifjúsági ülésen Nagy Töhötöm jezsuita páter beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy Budapesten egy Hacsek nevű ember évente 950 ezer pengőt keres. Természetesen nem ismeri senki sem ezt a boldog zsidót, aki csaknem egy millió pengőt keres évente. De a neve mégis ismerős cseng és lapunk olvasóinak nagyrésze is emlékezik rá. Vadnay László, az ismert pesti író, a humorista ír állandóan kirokikat „Hacsek és Sajó” néven. Innen ismerik ezt a nevet, amely — mondanunk sem kell — hogy költött név. Lehet, hogy Vadnay keresett már néhány ötszáz pengőt Hacsekkel, de tudtukkal Hacsek nem keres semmit. Sőt, még ezekben a humoreszkekben is, mint ügyefogyott szerencsétlen flótás van beárlítva.

De mi ennek a Töhötöm-nek egy ilyen kis elszólás. Elvégre úgy gondolhatja, hogy „Töhötöm”, illetőleg tehetem, hogy igazságot a békésgyulai agrárifjak előtt. Elképzeljük, hogy egy ilyen ülésen, ahol a parasztiifjúság színe-java jelenik meg, amikor a jezsuita atya, a millió pengős pesti Hacsekről beszél, mennyire ökölbe szorul a kezük. Ők talán egy életen keresztül sem keresnek ennyi pengőt, amit az a fránya Hacsek egy év alatt megkeres a pesti kávéházban. Mert, mint ismerjük, Hacsek ott ül mindig a kávéházban és várja Sajót. Közben jön a pincér. Nevetni kellene rajta, ha nem volna olyan szomorú, hogy mire képes az uszítás.

Ha Vadnay stilszerű akarna lenni, legközelebbi tréfájába bevinné Töhötömöt is. Így volna együtt szépen a triumvirátus. Hacsek és Sajó, meg Töhötöm...

PÁLYAZATI HIRDETMEY.

Az oradeai Chevra Kadisa Izr. Szentegylet a Zsidó Kórház szülészeti-nőgyógyászati osztályán megüresedett főorvosi állásra ezennel pályázatot hirdet.

Pályázhatnak megfelelő elsőrangú sebészeti képesítéssel bíró és a szülészeti-nőgyógyászatban abszolút jártas román állampolgárságu orvosok.

Pályázatok benyújtásának végső határideje: 1938 szeptember 20.

Pályázati feltételek megtudhatók a kórház igazgatóságánál (Spitalul Evreesc. Oradea, Calea Victoriei 36.) ahová a pályázatok is küldendők.

A Chevra Kadisa nevében:
Leitner Lázár,
elnök.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Miron Pompiliu 8
Telefon: 2440

Organul Organizației Mizrahi din Ardeal.

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Napitár 5698

Péntek: Av 22, augusztus 19.

Szombat: Av 23, augusztus 20. 4. : פֶּרֶק

Heti szidra: עֶקֶב

Heti haftora: וְהֵאמַר צִיּוֹן

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.10

gyertyagyújtás 7.22

Istentisztelet kezdete 7.39

Szombat befejezése 8.34

Ros-Chodes Elul bencsolás.

Szombaton, vasárnap: aug. 27—28-án

Ros-Chódes.

A nürnbergi mesterrombolás

Egy gyönyörű zsinagóga halálára

A német távirati ügynökség jelentette, hogy a nürnbergi városi tanács elrendelte a zsinagóga lebontását. Amint a városi tanács hivatalos végzése hangoztatja: a város legszebb pontján felépített zsinagóga „a legnagyobb és legszörnyűbb istencsapás volt, amit az elmúlt századból örököltünk. — A gyönyörű monumentális templom már le is romboltattott...

Nagyon edzetek lettünk már, mert erre a hírre, amit hivatalosan közöltek, nem borulunk sirva a földre és nem verjük mellünket, pedig nagy büntetés lehet nekünk és nagy a németországi zsidóké, ha az Ur házat is elveszik, az egyetlen és örök reményét az üldözött zsidó népnek. München volt az első templomrombolási áldozat. Most jön Nürnberg. Az a Nürnberg, amely legtöbb kiindulópontja volt a német nemzeti szocializmusnak. Valahogy így volt a sorrend: München—Nürnberg. Csaknem tízezer főnyi zsidóság lakott Nürnbergben 8—10 évvel ezelőtt. Ma már természetesen sokkal kevesebb. A 400.000 lakosú városnak két és fél százaléka volt a zsidók arányszáma.

Valószínűleg a XI. században is éltek már ott zsidók, a XII. századról vannak már dokumentumaink. 1180—1200 között már üldözték is őket. A második kereszties hadjárat alatt, 1247 körül erősen szaporodott a számuk, mert sok zsidó menekült Nürnberg város falai közé. Az ekkoriban történt üldözések idején 628 zsidó halt meg. 1349-ben, Albrecht császár uralkodása idején a kutyák védelmi vádat koholták ellenük, amelynek következménye az volt, hogy 562 zsidót tüzártalál halálra ítélték. A többiek elűzték. 1352-ben körülbelül 200 lélek visszavándorolt, míg száz évvel ezelőtt több, mint ezren laktak ott.

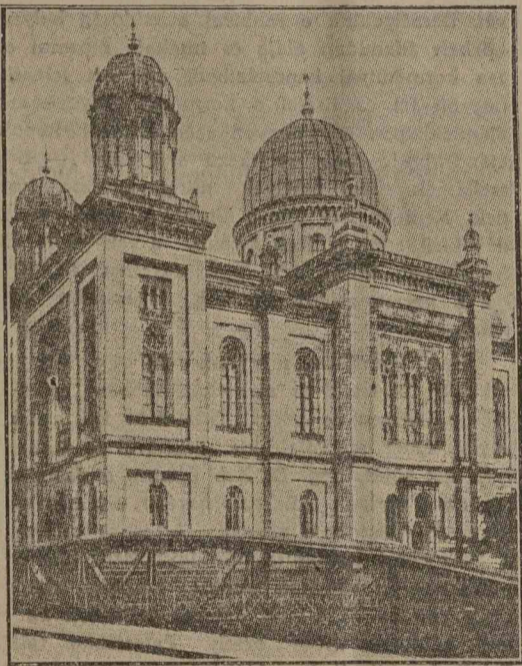
Az 1349-ig lakott zsidónegyed a vár alatt feküdt a város határában. A második zsidónegyed az ugynevezett Teschental-ban volt. A nürnbergi zsidóknak ebben az időben

volt már templomuk, kórházuk, vágóházuk, sütőházuk, sőt még tánchelyiségük is.

Az elűzetés után a temetőket feldúlták és a sírköveket építkezésre használták fel. Így a Szt. Lőrinc templom lépcsői is zsidó sírkövekből készültek el. A nürnbergi zsidók is, mint a birodalom többi részében, „Kammerknechte”-k voltak, akik a császár parancsa alatt állottak és 1298-ban kapták meg először a jogot, hogy ott lakhassanak. Polgári jogokat csak családfők kaphattak. A császár sokszor elzálogosította a zsidóktól szedendő adókat a nürnbergi vágrófoknak és a bambergi püspöknek.

Néhány évszám a nürnbergi zsidók életéből. VII. Henrik 1350-ban korlátozta a zsidók által fogyasztandó húsmennyiségeket. Bajor Lajos 1351-ben súlyos adókat vetett ki rájuk. IV. Károly felmentette a nürnbergi grófokat a zsidók követelésének megfizetése alól. 1385-ben elfogták és hirtelenül le is tartóztatták őket. A cél volt: pénzüik és vagyonuk elrablása. (Pontosan 553 év után újra zsidók kirablása. Fél évezred alatt nem változott a német mentalitás!) Öt évvel később újra kirabolták őket Wencel király alatt. Zsigmond király a konstanzi zsinat költségeinek egy részét zsidókkal fizettette meg. 1414-ben és 1422-ben különleges husszita adót vetett ki rájuk.

II. Frigyes alatt különféle privilégiumokat kaptak a nürnbergi zsidók. Az 1451-ben kiadott kamatszédési tilalom és a zsidó jelvények viselését nem rendelték el teljes szigorúsággal Nürnbergben. Vitás esetekben a rendes bíróság ítélkezett, ha kereszténnyel volt a peresedés. Zsidók egymásközötti esetében zsidó bíróság ítélkezett, amelynek tagjait öt-

A LEROMBOLT NÜRNBERGI TEMPLOM

évenként a városi tanács felügyelete alatt választották meg. A nürnbergi talmudisták híresek voltak. Rothenburgi Meir és Rabbi Jakob Mölln is Nürnbergben működtek.

A XV. században romlott a zsidók helyzete. A kényszerkeresztelek nem érték semmit, de újabb vérvádakkal keserítették meg életüket. 1484-ben a városi tanács erősen

zsidóellenes volt. 1499 március 10-én újra el kellett hagyni a várost a zsidók. 1693-ban tértek oda vissza újra és különleges törvények vonatkoztak rájuk. Ezek a törvények 1800-ig maradtak érvényben.

Csak 1839-ben kaptak egyes zsidók újra lakhatási engedélyt. Ezután erősen fejlődött a nürnbergi zsidóság számban és értékben ugyannyira, hogy 1866-ban kerületi rabbiságot is állítottak fel.

1874-ben avatták fel azt a zsinagógát, amelyet most lerombolásra ítélt Hitler és vezérkara. Vannak ortodox mentalitású zsidók is, akik „Adasz Jiszroel” cím alatt szervezkedtek, de az egységes hitközség keretébe tartoztak.

Ez a nürnbergi zsidóság rövid történelme, amelyre pontot akar újra tenni a Harmadik Birodalom mai kormányja és vezére.

2053-ban meg fog jelenni valahol egy zsidó ujság és azt fogja megírni: 1958-ban elrendelte a nürnbergi tanács a zsidótemplom lerombolását. Erre még akkor sem volt példa, amikor a zsidókat a közép- vagy újabb korban elűzték onnan. Hitler uralmának hatodik esztendejében történt ez — írja majd a történetíró — a zsidók vagyonát elvették, elűzték őket, Dachauban halálra kínozták őket, míg elkövetkezett az a korszak 19...-ban, amikor ezeket a törvényeket hatályon kívül helyezték és mi mai emberek (2053-ban) csak mélyeséges megdöbbenéssel nézzük a múlt század (1938) embertelenségeit. Szinte hihetetlen, hogy akkor ez megtörténhetett, amikor már a repülőgépek 5—600 kilométeres gyorsasággal száguldottak és ha a televízió nem is volt tökéletes, de a rádió kinőtt a gyermekecipőkből.

Igy néz ki a múlt, a jelen és jövő század regénye, illetőleg keserű valósága...

— Hatszáz menekült fordult Benes elnökhöz, hogy mentesüljenek a visszatoloncolástól. (Prága.) Több mint 1400 menekült lépte át eddig a volt osztrák-csehszlovák határt, akiknek eddig nagyrészt hosszabb-rövidebb tartózkodási engedélyt adtak a hatóságok. Körülbelül hatszáz menekültnek lejárt a tartózkodási engedélye és annak tragikus elintézésnek vannak kitéve, hogy visszatoloncolják őket Németországba, ahol borzalmas sors várna rájuk. Ezért hatszáz menekült táviratilag fordult Benes elnökhöz és azt kéri, hogy ne küldjék vissza őket a német hatóságok kezei közé, mert azt nem élik túl. Ujabbban is érkezett 200 menekült osztrák területről, akiket Lundenburgban internáltak. Akiknek vannak csehszlovákiai hozzátartozói, azok kelő igazolás mellett az országban maradhatnak. A csehszlovákiai hatóságoknak az álláspontja az, hogy az ország csak átmeneti tartózkodásra adhat engedélyt, viszont nem biztosíthat állandó tartózkodást a menekülteknek.

— Hirdetmény. Ezennel közhírré tesszük, hogy Mátyás orth. kóser étterem Clujon Cal. Reg. Ferdinand 49. sz. alatt felügyeletünk alatt áll és így kaszusz szempontból teljesen megbízható. A clui aut. Orth. Izs. Hitközség rabbinátusa és kaszusz-bizottsága

Az oradeai SZILÁGYI-féle ort. kóser zsidó fiuinternátus

felvesz az 1938—39. tanévre bentlakó és bejáró növendékeket. Az internátusban a tanulók okleveles tanárok gondos vezetése mellett teljes testi és lelki fejlődése biztosítva van

Érdeklődők

Oradea, Str. Delavrancea 17-hez forduljanak.

Az intézet igazgatói

Dr. Szilas, zsidó liceumi igazgató és Radó Pál kereskedelmi liceumi tanár

A TEHERÁNI VAK RABBI CSÓKJA...

— A „Népünk” eredeti riportja. —

Teherán. Amikor a perzsa főváros uccáin sétáltam egy mérnök barátommal, elhatároztam, hogy meglátogatom a perzsa zsidóság vezetőit. A perzsa zsidókról meg kell állapítsuk, hogy nagyon alacsony kulturális nivón állnak. Igaz, hogy évezredek óta leirhatatlan elnyomásban élnek és embertelen életkörülmények között tengődnek. Elégették, halálra kínozták őket, elrabolták gyermekeiket, akiket elvették a zsidóságtól, eltiltották az élelmiszer kereskedelemtől őket, mert azt tisztátalanná tehetik és nem engedték őket ipart sem tanulni. Még néhány évtizeddel ezelőtt piros jelvényt kellett viselniük a gettóban, hogy mindenfelé felismerjék őket. Ezáltal természetesen a zsidó tant sem tudták úgy tanulni és sok lett közöttük az irástudatlan.

Nyolcvanezer zsidó él a perzsa határokon belül, széjjelszórva Indiától — a szovjetorosz határig és Afganisztántól — Irakig terjedő hatalmas országban. A zsidók egy furcsa perzsa dialektust beszélnek, amelynek eredetét és részleteit még nem kutatták ki. Számos héber és arameus szót kevernek bele. Gazdag folklórja van, énekek és legendák. A perzsi zsidókban nagyon kifejlődött az alacsonyabbrendű érzés, ami abban is megnyilvánul, hogy állandóan és mindenki előtt meghajolnak, minden tisztviselő előtt görnyednek, de még egy európai zsidó előtt is hétrét hajolnak. A perzsa zsidókat, ha a jemeni zsidókkal hasonlítjuk össze, még ezeknél a legelnyomottabb páriáknál is vigasztalanabb körülmények között élnek. A jemeniták legalább, ha kikerülnek a határokon kívül, ha ezernyi életveszedelem után végül a palesztinai határon át bejutnak, akkor csillogó fekete szemükkel habzsolják az európai tudást és szokásokat és előbb-utóbb reményteljesebb körülmények közé jutnak. Nekik még van reményük a jemeni pokoltól való szabadulásra — de a perzsa zsidók helyzete majdnem reménytelen.

Milyen szomorú és keserű érzést kelt az emberben, amikor a perzsa zsidók között járunk az idegen. A perzsák fetisek között élnek és ez befolyásolja a zsidókat is. A sok babona és azok elensúlyozása az ő életükre is kihatással volt és kameékkel, varázsszerekkel védekeznek a rossz szellemek ellen, amelyek rájuk az uton és otthonukban leselkednek.

Az a zsidó tudós, akit itt „mullah”-nak neveznek, aki tud néhány szakaszt a Szentírásból és a rasit érti a vágatási előírásokkal, már nagy tudósnek számít. De a legnagyobb érdem az a perzsa zsidók körében, ha tud valaki írni kameákat a mindenféle rossz szellemekre, amelyek az eget és földet lakják és sorsunk felett rendelkeznek.

A piszkos uccák labirintusában, ahova ritkán jut el a nap, az agyagházak között járunk mi hárman. Egy perzsa zsidó, akinek szállodája van, aki sokáig élt Tifliszben, ezért jó beszél oroszul, egy keresztény ur, Telaticzky, a teheráni lengyel katonai attasé és a sorok írója. Telaticzky attasé már jónéhány éve állomásozik Perzsiában és jól megismerte az országot. Nagyrészt vagy autóval,

vagy lóháton bejárta már. Mazandran hegységeiben már vadászott leopárdra és lőtt is közülük sokat, de néhány tucat farkast is elpusztított már a völgyekben. Zsidókat azonban még nem látott Perzsiában. Amikor meghallotta, hogy a zsidók közé megyünk a gettóba, nagyon örvendett és kijelentette, hogy velünk tart. Csak egy kikötése volt. Mondjuk mindenütt zsidónak; mert ezáltal zavartalanul kitérjék életüket, gondolatukat és nem zavarja őket semmi.

LÁTOGATÁS A FŐRABBINÁL ÉS A VAK TUDÓSNÁL.

Az ucca végén lakik a kozonyer rabbi. A kölépcsős bejáratnál perzsa felírás jelzi, hogy ott lakik. Csak perzsául van kiírva, mert minden más írás tilos a nacionalista Perzsiában. Ahogy a szobába lépünk, meglepetten látjuk, hogy a falak teli vannak könyvekkel. Egy szép, idős ember ül a párnákon és a hindu főpapra emlékeztet a turbánja, amelyet perzsa módra csavartan hord a fején. Ez Chacham Slomo Ben Jiszroel Hakohen Cedek. Így írta le nevét jegyzeteim közé nyomtatott héber betűkkel. Perzsa és arameus nyelven kívül héberül is beszél, a könnyű hébert, az imák nyelvét. Beszélgetünk a rabbi a zsidóság helyzetéről, közben állandóan áldja és imákat mormol a perzsa kormánnyal kapcsolatban, ami azt jelenti, hogy nagyon fél és tiszteli a kormányt. Távozásunk előtt ajándékképpen egy nagyon szép kameát kapok — ajándékba a rabbi sajátkezű aláírásával — a rossz szellemek ellen, amelyek mindnyájunkra leselkednek. Nem messzi tőle a főrabbitól, lakik a legenda híré szegény Reb Chaim, a vak gaon. Perzsa legnagyobb élő tudósa. Ő az egyetlen világító lámpa a perzsa zsidók életének vigasztalan éjszakájában.

Régi lépcsőkön megyünk fel egy kis nyitott erkélyen keresztül és ajtónéküli szobába érünk. Alacsony divánon és párnák között ül két zsidó. Az egyik: fehér szakállal, kis sapkával és szeme helyén két sötét üreg. Ez Reb Chaim, a gaon. A másik, aki mellette ül, az barátja, aki felolvassa a könyvek szövegét a vaknak. Alacsony széken éppen a Peszochim traktátusa áll kinyitottan, hiszen éppen peszach előtt vagyunk. Amint később elmondták, ez a vak rabbinál levő Talmud foliánsok az egyetlen babiloni „sász”, amely Perzsiában található. Telaticzky attasét is zsidóként mutatjuk be. Kezet fog vele, mire az attasé azt mondja:

— Bon jour!

A vak rabbi mosolyog és azt mondja:

„A hang Ézsaué, a kéz Jákobé”.

Kissé szegyeltem magam a kegyes csalásért, de nem magyaráztam meg az attasénak a vak tudós szavait. Hirtelen tökéletes franciassággal szólal meg a vak perzsi tudós, ami rendkívül frappirozott engem. Elmondotta, hogy vak szemekkel született, mint gyereket elvitték Jeruzsálembé és megtanulta az egész „sász”-t. Ő volt az, aki az összes ünnepi püjtokat lefordította perzsa nyelvre és ezt ki is nyomatták Jeruzsálemben. Megtanulta az oitani Alliance iskolában a francia nyelvet és ezért s onnan bírja meg a francia nyelvet.

A VAK RABBI SZIVSZORONGATÓ KÖNNYEL.

Ő kezd kérdezni. Mi a világ zsidóságának helyzete, mi újság van a nagyvilágban? Elmondom neki a világ zsidóságának szomorú és keserves helyzetét és minél többet beszélek, annál jobban eltűnik szájszéléről a finom mosoly és mind komolyabb arcot vág. De, amikor Palesztináról kezdek beszélni, ahonnan éppen jöttem és amikor az éneklő, ne-

vető tel-avivi gyerekekről kezdek mesélni, világítani kezd a fehér arc és boldog mosollyal hallgat. Telaticzky attasé kedvéért mindent francia nyelven mondok el neki és az attasé is elfogja az exaltációt, amely a rabbi környezetéből kiárad. Reszkető hangon azt kérdi tőlem a rabbi:

— Valamit hallottam arról, hogy zsidó országot akarnak létesíteni Palesztinában. Mond, igaz-e lehetséges ez?

— Igen, rebbe. Még lesz a zsidó ország.

Erre hirtelen feláll ülőhelyéről a rabbi, szorongatott átlélel és csókot ad arcomra.

— Ezt azért kapod, — mondotta — mert ezt hírt hoztad nekem.

A csókot forró könny kísérté, amely lefolyt az arcomon és minden erővel azon vagyok, hogy magam ne fakadjak sírásra. Nem tudom, hogy miért ért van olyan zavarban Telaticzky, a keresztény katona? Piros az arca, nem néz a szemembe. Valami történt itt. Valami villanyáram kezdett itt földzárlatot kapni, egy áramkör, amelyet évezredekkel ezelőtt kapcsoltak be és most hogy érinkeztést kapott, szikrákat hányt. Ezután a feszültség engedett — és majd a perzsa zsidók helyzetéről kezdtünk beszélni.

— Palesztinába kellene menni — mondotta a vak tudós, — de hogyan lehet oda pénzt kivinni?

Bucsuzni kezdtünk és azt kérdi tőlem, hogy merre és mikor megyek vissza? Elmondom neki, hogy a sivatagon át megyek Bagdad-ig, s onnan repülőgépen Európába.

FELEJTHETETLEN ÁLDÁS.

A rabbi gondterhes arcot mutatott a hosszú út miatt és megáldott. Fejemre tette kezét és olyan áldást mondott, amit soha az életben nem fogok elfelejteni.

— Isten óvjon meg a hegyek és völgyek között a pusztá hóhéraitól. A Sechina szárnyai örköljenek a levegőben és ha a Sors könyvében szerencsétlenség volna megírva, ettől óvással meg, ahogy Chananja, Michael és Azarja megmenekült a megszegődőben.

— Vigyed forró üdvözetemet, egy vad perzsa zsidónak üdvözetét — a világ zsidóságának, akik ért nem szünik meg sohasem sírni. Nemcsak szemem könnyeit, hanem véreimet is elsírnám, csak hogy ne szenvedjenek zsidó testvéreim, hogy örökök boldogok legyenek.

Mint friss hegyi forrásból, csobogtak ezek a szavak a szegény vak tudós ajkairól és erőt és hitet öntöttek belém. Nevetheknek racionalisták és szkeptikusok ezeken, de én mégsem fogom elfelejteni a perzsa tudóst...

Nem felejttem el soha Reb Chaimot, a vakot és az áldást, amit elmondott, miközben fejemre tett áldólag két reszkető kezét.

És Telaticzky, az attasé, a leopárd és oroszlan vadász, a kemény katona azt mondotta másnap:

— Tudja Ön, hogy egész éjszaka nem aludtam. A tegnapi rabbi látogatás után úgy érzem, mint ha újjászülettem volna.

CH. SOSKESZ.

Az ardeali zsidók találkozóhelye

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Sr. Lipscani 7.

Telefon: 462-91

Sococ hátamögött. Postavamma szemben

Buszóránzu erdegi konuh

— Oradeán közvetlen a szénapiac mellett építés alatt levő ház üzlettel, 2 szobával mellékhelyiséggel olcsón és sürgősen eladó. Ugyanott házépítés céljaira parcellák utátnyos árban. Kedvező fizetési feltételek. Cim a kiadóban.

Látogassa meg szönyegkiállításunkat

uj helyiségünkben

Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsaszönyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szönyeg javítások. — Állandó tanfolyam

„ORIENT”

Schulhoi Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

Bizunk az igazságosságban!

A bevont italmérési engedélyek visszaadására minden törvényes ok meg van

Az összes italmérések számarányához viszonyítva, 8% van a zsidóknak

Eveken keresztül kutmérgezés folyt, amelyben a főszerepet az antiszemita sajtó vitte. Azzal agítottak, hogy 130.000 zsidó korcsmáros „mérgezi meg” a nép egészségét. Azután jöttek a félhivatalos adatok, amelyek szerint 52.796 italmérési engedély működik, amelyből 11.700 van zsidókézen. Végül kiderült a hivatalos statisztikából, hogy összesen *ki van adva az országba 39.450 italmérési engedély, amelyből összesen 3192 van zsidókézen, tehát az összes engedélyek 8 százaléka.* Tehát 126 ezerrel kevesebb, mint amennyiről az illető fővárosi lap tudott. Így néz ki a reális számok tükrében a zsidó „térhódítás”, ilyen mértékben zsugorodott össze, ez lett a „nagy-szabású mérgezési tevékenység”-ből. Ez a nyolcszázalékos arányszám nem indokolja azt, hogy most egymásután vonják be az italmérési engedélyeket. Valamennyi ardeali megyében egymásután vonják be az engedélyeket, pedig nem szolgáltatnak semmiféle okot arra, hogy megfosszák őket lét-fenntartási lehetőségeiktől.

Az engedélyek bevonása mind gyakoribb lesz, s hirtelen egyik napról a másikra földönfutóvá válnak a zsidó családok számai. Törvényes szempontból is vitássá lehet tenni az engedélyek bevonását. A szeszitalok egyedárusításáról és a fogyasztási engedélyekről szóló törvény 1932. április 22-én lépett életbe. Ezek a szakaszok, amelyek erre vonatkoznak, két kelléket kívánnak meg a korcsmárosoktól. Megfelelő helyiséget és higiénikus berendezést. A zsidó korcsmárosok minden bizonnyal eleget tettek eme kötelezettségeiknek, mert ha nem, úgy már meg sem adták volna az engedélyt, vagy időközben bevonták volna. A bevont engedélyek tulajdonosai igazolni tudják, hogy kéthetenként ismétlődő inspekciók során a helyiséget és berendezést rendben levőnek találták.

Egészségügyi okokkal indokolják az engedélyek elvételét. Mire támaszkodik mégis az indokolás, amelynek alapján az engedélyek bevonását elrendelték? Ha a járási orvosok, a megyei egészségügyi tanács mindent rendben levőnek találtak, milyen egészségügyi szerv véleményezte ennek ellenkezőjét? A törvény 235. szakasza értelmében a kihágási jegyzőkönyv csak akkor érvényes, ha azt a felettes hatóságok jóváhagyják. A 229. szakasz pedig csak pénzbüntetést és visszaesés esetében is csak 3000—10.000 lejre rugó büntetést ír elő. Tehát még akkor sem veszik el az engedélyt, ha a visszaeső kihágást követ el és akkor is jogorvoslattal élhet a törvényszékhez.

A kisebbségi kérdést szabályozó királyi dekrétum kinevezi a kisebbségi ügyek főköormánybiztosát is és ezt a magas állást be is töltötték már *Silviu Dragomir* főköormánybiztos személyében. A dekrétum, amely egyike a legtekélyesebb kisebbségi törvényeknek, amelyek valaha is kulturálisan megjelentek, külön kihangsúlyozza, hogy a főköormánybiztos szükség esetén hívja fel az érdekelt hatóságokat arra, hogy pontosan, egységesen és méltányosan alkalmazzák az új közigazgatási intézkedéseket. Figyelmébe ajánlja a dekrétum a főköormánybiztosnak, hogy ügyeljen a rendelkezések pontos betartására, mert „az érvényben lévő törvények azonos polgári és politikai jogokat, azonos bánásmódot és

biztosítékokat nyújtanak nyelvre, fajra, vallásra való tekintet nélkül.”

Az illetékes hatóságok, ha a dekrétum szellemében járnak el, akkor revízió alá kell vegyék ezeknek az italméréseknek a bevonását, mert existenciákat tesz fönkre, családok embereket tesz földönfutóvá: törvényes ok és indok nélkül.

A kisebbségi ügyek kormánybiztosa, *Silviu Dragomir* kisebbségi főköormánybiztos bizonyára gondoskodni fog arról, hogy ezek az anomáliák megszűnjenek és minden egyes polgár, aki törvényes kötelezettségeinek mindenben eleget tesz, semmilyen irányban ne szenvedjen joghátrányt és ha arányosan részt vesz a polgári kötelezettségek teljesítésében, akkor törvényes jogaitól se essék el. *Mi bizunk az igazságosságban és törvényességben és ha abban bizunk, nem fogunk csalatkozni...*

Négyszobás,

összkomfortos földszintes új lakás
hideg-meleg vízzel, központban

november 1-re kiadó

Cim a kiadóban.

— Eljegyzés. Káin Bertuskát (Dindești) eljegyezte Biedermann Adolf (Pir).

— **Ferenczy György** előadásai a román-magyar kibékülésről. Az elmúlt év tavaszán alkalmunk volt hallani Oradeán a városházán **Ferenczy György** ismert magyar publicista, a „*Kimondom*” főszerkesztőjének előadását, amely alkalommal zsufozásig megtöltötte a közönség a nézőteret. **Ferenczy György** most ismét a pódiumra lép Oradeán. Több ardeali nagysikerű előadása után a „*Román Antirevizionista Liga*” rendezésében augusztus havában négy előadást tart Oradeán és Bihormegyében, amely iránt máris hatalmas érdeklődés nyilvánul meg. **Ferenczy György**, mint a Román Antirevizionista Liga központi kiküldöttje Oradeán augusztus 23-án, kedden este 9 órai kezdettel tartja meg „*A román-magyar kibékülés és a revízió*” című előadását. Azután vidékre utazik és 25-én *Marghitán*, 27-én *Salontán*, 28-án pedig a *Félix-fürdőben* lép a pódiumra, hogy ott is megismételje mondanivalóiban gazdag és érdekes előadását.

Hackmayer

uri szabóság és férfi divatüzlet

Oradea, Bdul Regele Ferdinand 4.
Telefon 2075

Angol és belföldi szövetujdonságok
Uri divat különlegességek
nagy választékban

Ugy minőségileg mint árban

„VULCAN” Hartmann verhetetlen

Oradea, Bulv. Reg. Ferdinand 1.

Retikülök, bőrdöngök és utazási cikkek saját üzemi lerakata

— FÜZŐ ÉS MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál, JUST-nénál szerezhetők be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

— 600.000 menekült elhelyezéséről tárgyalnak Londonban. (London.) Taylor, az amerikai delegáció elnöke, aki az aviani konferencián is résztvett, kijelentette a folytatólagos londoni konferencián, hogy a legközelebbi öt évben 600.000 menekültet fognak elhelyezni, főleg az úvilágban. Kérni fogják, hogy a németországi zsidók legalább vagyonuk 25 százalékát tudják kivinni az országból.

Minőségben
árakban
izlésben

SZÖVEI

különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóáruháza
Oradea, Piața Regina Maria 1. (Miskidó)

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, trenckotok,
átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen
és olcsón vállalja

BORGOS

ORADEA, Színház oldal, Bazár-épület.

Patkányirtó **Binicid** 1 doboz 36 lei
Egérirtő **Magus** 1 „ 10 „
Svábogárirtó doboz 12 lei és 20 lei
Kis **Week-end** gázlőző 30 lei

Stern Fierărie Centrală
Piața Mihai Viteazul 2. Telefon 21-92

Száz nő közül is kitűnik

az elragadó szabályos vonalú, plasztikus szépségű,
tökéletes alakú nő, aki

Kovács Sándorné
üzöspeciálista (Nigesz telep)

üzöles, melltartókat vagy princessét viseli.
A szépen proporcionált idomok, a hatalmas
hatását kelik és szabás technikája a hajlé-
konyság báját kölcsönzi. Viselete kényelmes kel-
lemes. Rendeljen szintén ott.

Hétfől hétre

Jeruzsálem. — 1938 első öt hónapjában négy-szer olyan nagy volt az import Palesztinában, mint az elmúlt év ugyanazon hónapjaiban. — A terroristák az elmúlt héten a palesztinai vasutakon szabotázszt kezdeményeztek. Egy patrull, amelyet a vasutak őrzésére vezényeltek, a harcok során megsebesült. Közöttük két arab munkás és hat zsidó segédrendőr. A harc úgy keletkezett, hogy egy vasuti trezínán mentek, s amikor azt ki akarták vontatni a vasuti sínokról, egy, a hegyek között leselkedő terrobanda tüzelni kezdett rájuk, amelyet a kis csapat erősen viszonzott. Két óra hosszáig tartott a harc, amikor repülőgépről észrevették azt és fényzignállással értesítették róla a tulkaremi katonai tábor. Amikor a tethelyre igyekezett a segítség, akkor egy másik banda megtámadta őket és ez alkalommal egy angol katona, Towell nevű, súlyosan megsebesült. A katonaság még idején érkezett ahhoz, hogy a terroristákat széjjelverje, de a terroristák saját sebesülteiket magukkal vitték. — Hasonló vasuti szabotázs aktus folyt le Tel-Aviv és Ludd között is, a mozdony és két vasuti kocsit összezúzódott, a mozdonyvezető súlyosan megsebesült. A kisiklás után még a környező hegyekről tovább lövöldöztek a terroristák a vasuti kocsikat.

Newyork. — Az amerikai hatóságok szerint több zsidó jött vissza az elmúlt évben Palesztinából, mint amennyi odajutott. Jelenleg 9500 amerikai zsidó él Palesztinában, azzal szemben, hogy az elmúlt évben 10.000 volt a számuk.

Tel-Aviv. A „Hitachdut Ole Austria” és a „Hitachdut Ole Germania” elhatározták, hogy a két szervezett egyesült. Ezzel kapcsolatosan gyűléseket tartottak Tel-Avivban, Haifában és Jeruzsálemben.

Varsó. — Wladimir Jabotinszky a „Pilsudszky” gőzhajón, amely Kopenhága és Gdynia között közlekedik, megérkezett a lengyel kikötőbe és onnan Varsóba utazott. Jabotinszky megtárgyalja a lengyel zsidóság képviselőivel az aktuális ügyeket. Varsóból Luck-ba fog utazni, ahol meglátogatja Rachel Tabacznik asszonyt, aki Slomo Ben Jozsefnek, az elhunyt mártírnak anyja.

Frankfurt a/Main. — Pénzügyi nehézségek miatt elhatározta az itteni hitközség, hogy a nagyünnep után bezárja a főszinagógát.

London. — Eddie Cantor, a viághírű filmszínész londoni látogatása során 104 ezer fontot gyűjtött össze a „Jugendalijah”, a németországi zsidó ifjúság Palesztinában való letelepítésének céljaira. — Georges Rublee, az államközi menekültügyi hivatal újonnan kinevezett igazgatója (Director of authority) megérkezett Londonba. Newyorkból indult el az államközi menekültügyi bizottság távirati hívsára és már el is foglalta hivatalát Londonban. Rublee az amerikai ügyvédi kar egyik legjelesebb tagja, hatvannyolc éves, közvetlen munkatársa volt Wilson elnöknek és intim barátja Roosevelt elnöknek. — Oxfordban ülésezik néhány napja a tizedik nemzetközi pszichoterápiás kongresszus, amelyen a világ különböző országaiból, Olaszország és Oroszország kivételével, háromszáz jeles pszichológus vesz részt. A német delegációt H. M. Göring professzor, Göring marsall nagybátyja vezeti. A kongresszus résztvevői üdvözlő táviratot intéztek Sigmund Freud professzorhoz, aki londoni száműzetésben él most.

Bécs. — Két nap alatt újabban 86 kormánybiztos neveztek ki zsidó üzletekbe és üzemekbe. Annak ellenére, hogy Bürckel éles kritikát gyakorolt nemrég a zsidó üzletekbe állított kormánybiztosok ténykedése fölött, tovább folytatják ezt a rendszert, a kormánybiztosokat azonban a pártellenőrzi.

Berlin. — A hetekkel ezelőtt történt razziaik során letartóztatott zsidók közül 750 még mindig fogságban van. A berlini zsidó hitközség tudomást szerzett arról, hogy a weimari koncentrációs táborban az elmúlt vasárnapig negyven zsidó fogoly halt meg. Ide koncentrálták ugyanis a razziaik során letartóztatott zsidók egy részét.

Budapestre utazók figyelmébe

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrásy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné

Kármel-pansio (Andrásy-ut 43)

Telefon: 12-89-67.

vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZNE
Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

— **Titkos fegyverraktár Kairóban.** (Kairó). Az utóbbi napokban két fegyvergyárat leplezett le az egyiptomi rendőrség. Az egyiket Alexandriában, a másikat Kairóban. Ezekben a gyárakban montirozták a fegyvereket és egy municióraktárat is leplezték le. Megállapították azt is, hogy ezeknek a fegyvereknek egyrészt Palesztinába csempészték be.

Kényelmes Pensió!

Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodega!

Gelbstein-nál, București

Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39

Olcsó és pontos kiszolgálás!

— **Hermann Oppenheimot és dr Oskar Grünbaumot elbocsátották a dachau koncentrációs táborból.** Bécsből jelentik: A volt osztrák zsidók „Union” egyesületének elnökét és a zsidó hitközségek vezetőjét Hermann Oppenheimot, valamint dr Oskar Grünbaum, az osztrák Cionista Szervezet elnökét, akik az új rezsim óta a dachau koncentrációs táborban voltak, szabadon bocsátották. Dr Oskar Grünbaum az osztrák hadseregnek a világháborúban legmagasabb kitüntetéses tartaléktisztje volt.

— **Uj uccanevek.** (Berlin.) Most jelent meg a rendelet, amelynek értelmében mindazon uccának nevét meg kell változtatni, amelynek bármilyen kapcsolata van a zsidósággal. Így megszűnik a Jeruzsálem-ucca és megszűnnek azok a bécsi uccák elnevezései, amelyek évszázadok óta viselik ezt a nevet, mint Judengasse stb.

Pályázat

— **Az oradeai ortodox izraelita hitközség a főünnepre két megfelelő előimádkozót keres.** Reflektánsok forduljanak a hitközségi irodához (Str. Fuchs Mór 2.) Oradea.

A MIZRACHI IFJUSÁG KÖZPONT FELHÍVÁSA
CSOPORTJAIHOZ ÉS AZ ARDEALI ZSIDÓ
IFJUSÁGHOZ!

Utasítás érkezett a napokban a Mizrachi ifjúság központjához, mely szerint lehetőség kínálkozik 15–17 éves kora ifjaknak, kb. 40–50-nek Palesztinába való kitelepítésre.

Terv szerint ezen ifjak 2 évig mezőgazdasági iskolában vagy kvucában kell élnenek és fenti idő leteltével saját belátása szerint cselekedhet.

Ezen kivándorlási lehetőséget Európa különböző országai már egész nagy méretekben kihasználják és így mi is szívesen elősegítenénk ilyen kivándorlásra óhajtó ifjakat.

Pontos felvilágosítást és utasítást erre vonatkozólag szívesen adunk. Az érdeklődők forduljanak alanti címünkre és mellékeljenek 17 lei válászbélyeget.

Egyben felhívjuk mindazon ifjaknak figyelmét, kik a téli hachsarára óhajtanak jelentkezni, hogy azok lehetőleg az ottani szervezetünk által tegyék ezt meg.

Brith Hanoar Hamizrachi ardeali központja,
Oradea, Piața Mihai Viteazul 11-a.

MESSIASI IDŐK JELE...

Egy vándorrabbi eljutott egy kicsiny német városkába. Megkérdezte a hitközségi elnököt, hogy hány zsidó lakik ott? Mire a következő meglepő választ kapta:

— 12 zsidó és 18 kikeresztelkedett.

Nagyon csodálkozott ez a kikeresztelkedettek nagy számán és erre a felvilágosítás ez volt:

— Évekkel ezelőtt járt ott egy galíciai „magid”, aki az mondta, hogy a messiási idők egyik velejárója, hogy nagyszámban hagyják el hitüket az emberek.

Erre a vallásos hitsorsoók kikeresztelkedtek, hogy hamarabb jöjjön Messiás, viszont a vallástalanok továbbra is zsidók maradtak.

ÉRV

Londonban egy gazdag skót, aki büszke arra, hogy üzleti sikereit nagy eszének köszönhette, mert az okos évek előtt mindig meghajolt, egy napon bement citibeli zsidó autózletébe és egy autóra mutatva, így szólt:

— Ez egy Rolls-Royce?

— Igenis.

— Ez a legjobb kocs a világon?

— Igenis.

— És hogy ez a kocs?

— Huszezer font.

— És tényleg a legjobb kocs?

— Igen, ez a világon a legjobb kocs.

— Akkor rendben van.

Kivette a csekkfüzetét és kiállított egy csekket huszezer fontról. De mielőtt még átadta volna, ránézett a kocsira és meglepetve kérdezte:

— Hát az mi ott elől?

— Az a kurbli.

— Kurbli? Minek az?

— Hát kérem szépen, ha mégis megtörténne, hogy a berendezés elromlik.

— Sajnálom, akkor nem kell a kocs. Ha megtörténhetik, hogy a világ legjobb kocsiján valami elromolhatik, akkor nem kell.

— De kérem, — szólt az ijedt kereskedő — hiszen ez az eshetőség egész biztos, hogy soha be sem következnek.

— Sajnálom, ha kurbli van, ez bekövetkezhetik.

A kereskedő homlokát kiverte a veriték, mégsem akart egy ilyen üzlettől elesni és hirtelen így szólt:

— De kérem, uram, Önnek is van két mellbimbója és mégse valószínű, hogy valaha is szoptatni fog.

A gazdag skót mehhökent, felszegte a fejét és megszédülve mondta:

— Az érv kitűnő, itt a csekk.

MEM ELLENSÉGEK

Két kisfiu rettenetesen püföli egymást az utcán. Arramegy egy ur és rájuk szól:

— Hé, gyerekek, hát nem tanultátok a hittanban, hogy még az ellenségeinket is szeretni kell?

— De igen, bácsi, tanultuk, — mondja az egyik — csak hogy mi nem ellenségek vagyunk, hanem testvérek.

A GOROMBA FRATER

Az oradeai Unió club egyik bridsznégységében, állandó partner egy gorombaságairól ismert és rettegett játékos. A minap megint valami gorombaságot mondott, mire a sértett fél hallgatott és csak néhány perc múlva kérdezte meg:

— Ki tudja, mi az a löcs?

A goromba ur sietve magyarázni kezdte, hogy a löcs ez meg ez.

— Köszönöm, — szólt a sértett — tudtam, hogy csak egy ilyen paraszttól kell megkérdezni.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb
találkozó helye Bucureștiben

KATZ orth. restaurant
Bucureștii, str. Carol 32, I. emelet

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA” ORADEA